

Motion till riksdagen 2005/06:Bo315

av Ragnwi Marcelind m.fl. (kd, m, fp, c)

Kommunernas bostadspolitik

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen beslutar att upphäva lagen (2002:102) om allmännyttiga bostadsföretag.
2. Riksdagen beslutar att upphäva lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar.

2 Inledning

Det är viktigt att slå vakt om kommunernas möjligheter att fullt ut ta sitt bostadsförsörjningsansvar. Kommunernas ansvar och befogenheter på det bostadspolitiska området slås primärt fast i kommunallagen, plan- och bygglagen och socialtjänstlagen. Riksdagen har därutöver under de senaste åren stiftat två nya lagar; (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar respektive (2002:102) om allmännyttiga bostadsföretag. Staten har därigenom givits möjlighet att dels förelägga kommuner att inrätta en viss typ av bostadsförmedling och en viss typ av bostadsförsörjningsplanering, dels förhindra försäljning av fastigheter i de kommunala bostadsbolagen.

Av respekt för den kommunala självstyrelsen vill vi avskaffa de lagar som den socialdemokratiska regeringen drivit igenom för att begränsa kommunernas kontroll över bostadsförsörjningen och de egna bostadsbolagen.

3 Avskaffa lagen om allmännyttiga bostadsföretag

Lagen om allmännyttiga bostadsföretag infördes för att ersätta den så kallade stopplagen. I båda fallen har regeringens syfte varit att inskränka den kommunala självstyrelsen på bostadsområdet och begränsa innebörden av äganderätten.

Fel! Okänt namn på

Förutom de konstitutionella och principiella invändningar som kan resas mot lagen om allmännyttiga bostadsföretag kan det konstateras att den ger utrymme för ett stort mått av godtycke. Lagrådet framhöll således vid sin granskning av lagförslaget att det kriterium för vägran av tillstånd som anges i lagförslaget är otydligt och ger utrymme för högst subjektiva bedömningar. Som en följd härav blir länsstyrelsernas beslut svåra att förutse, vilket i sin tur kan försvåra det kommunala agerandet på bostadsområdet.

Enligt en rapport från Boverket, Utvärdering av lagen om allmännyttiga bostadsföretag, har "Länsstyrelserna från och med den 1 april 2002 till och med den 29 mars 2004 fattat 308 beslut avseende förvärv av bostadshus. Länsstyrelserna har sagt ja till försäljning i 279 beslut och nej i 29 beslut. Samtliga avslagsbeslut utom två har avsett Stockholms län". Boverket fortsätter med frågeställningen: "man kan då fråga sig om rättstillämpningen varit olika i landet". Vi anser att lagstiftningen ger utrymme för godtycklighet och politisk följsamhet i tillämpningen på det sätt som vi varnade för.

Tillämpningen av lagen om allmännyttiga bostadsföretag är inte konsekvent, vilket visar sig i enskilda fall. Exempelvis har Länsstyrelsen i Stockholms län i första instans och Boverket i andra instans avslagit en begäran från elva bostadsrättsföreningar i Östberga att omvandla kommunalt ägda hyresrätter till bostadsrätter. Motivet för avslaget är att en omvandling leder till att det kommunala hyresrättsbeståndet blir för litet för att vara hyresnormerande. Detta fall skall jämföras med en samtidig omvandling i Mölndal där Boverket, i strid med hyresgäströrelsens vilja, fattade ett positivt beslut. I Mölndal har Boverket undersökt ett ganska stort område och där funnit att det finns tillräckligt många hyresrätter kvar för att tillämpningen av bruksvärdesystemet skall fungera. När länsstyrelsen sa nej till Östberga, så undersöktes bara själva Östberga. I en fungerande rättsstat är det oacceptabelt att lagutövning sker med sådant godtycke som lagen om allmännyttiga bostadsföretag ger utrymme för.

Vi anser att kommunernas bestämmande över sina egna bostadsföretag måste återupprättas. Det måste anses ligga inom det kommunala ansvaret att ta ställning till bland annat frågor om antalet bostäder som dessa företag skall förvalta och hur denna förvaltning skall utformas. Detta innebär också att det inte skall finnas några statliga restriktioner för de kommuner som önskar avyttra hela eller delar av sitt bostadsbestånd.

4 Avskaffa lagen om kommunalt bostadsförsörjningsansvar

När regeringen hösten 2000 lade fram sitt förslag till lag om kommunernas bostadsförsörjningsansvar motsatte sig bostadsutskottets ledamöter från m, kd, c och fp i en gemensam reservation införandet av lagen. De invändningar mot lagen som vi då anförde har samma aktualitet i dag.

En av de tyngsta invändningarna handlar om den bristande respekt för den kommunala självstyrelsen som lagen är ett uttryck för. Även Lagrådet pekade

Fel! Okänt namn på

på brister i detta hänseende vid sin granskning av lagförslaget. Vi anser att varje kommun självklart måste ges möjlighet att anpassa sin planering av bostadsfrågorna utifrån de lokala förutsättningarna. Statens uppgift i bostadspolitiken är att tillhandahålla de legala och finansiella instrumenten för bostadsbyggandet, inte att lägga sig i hur bostadspolitiken verkställs på lokal nivå.

Kommunernas ansvar och befogenheter på det bostadspolitiska området slås fast i kommunallagen, plan- och bygglagen och socialtjänstlagen. Lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar har däremot som enda syfte att öka det statliga inflytandet över kommunernas arbete med bostadsförsörjningsfrågor. Lagen är ett instrument för ständigt utökade statliga ambitioner att styra kommunernas verksamhet. Ett första steg mot att göra lagen mer detaljerad togs våren 2002 när skärpta krav på den kommunala hanteringen av bostadsförsörjningsplaneringen infördes. Den socialdemokratiska regeringen ser nu åter över lagen i syfte att lägga fram förslag om ytterligare ett antal detaljerade krav på kommunerna och även på landets fastighetsägare. Bland annat eftersträvar regeringen ett lagstadgat krav på att kommunerna var för sig eller gemensamt i en region ska ha en offentlig förmedling där alla skall kunna söka en bostad.

Vi motsätter oss planerna på att ytterligare inskränka den kommunala självstyrelsen. Kommunerna måste ges möjlighet att själva ta sitt bostadsförsörjningsansvar på det sätt som bäst passar den enskilda kommunen. Det enda rimliga är att lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar avvecklas utan onödig tidsfördröjning.

Stockholm den 5 oktober 2005

Ragnwi Marcelind (kd)

Marietta de Pourbaix-Lundin (m)

Rigmor Stenmark (c)

Carl-Axel Roslund (m)

Nina Lundström (fp)

Ewa Thalén Finné (m)

Lars Tysklind (fp)